

10 אוקטובר 2018

גירוש לאריתריאה משמעו גירוש לסכנה - אין שיפור במצב זכויות האדם שם

דיון בוועדת הפנים בנושא "בחנית מדיניות אי ההרחקה לאריתריאה לאור התפתחויות בינלאומיות"
יום ב' 15.10.18 בשעה 13:00

בחודשים האחרונים נשמעות טענות חוזרות של שרים, ח"כים, אנשי ציבור ומומחים מטעם עצמם, לפיהן ניתן לגרש אריתראים חזרה לאריתריאה, וכי יש מדינות באירופה שכבר עושות זאת. הטענות הללו ממשיכות להישמע, למרות התבטאויות חד משמעיות של הגורמים המקצועיים במשרד החוץ, המשפטים המשרד לביטחון לאומי כי אריתריאה נותרה דיקטטורה מסוכנת ובלתי צפויה, ולא ניתן לגרש אליה מבקשי מקלט מישראל. אף מדינה בעולם (למעט סודן) לא מגרשת אריתראים בכפייה לאריתריאה.

הסכם השלום המבורך בין אתיופיה לאריתריאה עשוי לסמן תחילתה של תקופה חדשה לאזור. עם זאת, גל השמועות מצד תומכי הגירוש כי אריתריאה בטוחה אינו נסמך על עובדות.

1. שוויץ אינה מגרשת אריתראים לאריתריאה - לאור המידע השגוי הרב שנמסר בוועדת הפנים בדיונים קודמים ובתקשורת והוצג כאמת, חשה השגרירות השוויצרית צורך להוציא **מכתב רשמי** לוועדת הפנים של הכנסת בו היא מבהירה את עמדת המדינה ואת הטיפול במבקשי המקלט האריתראים. (**למכתב בעברית**).

- נכון ליום 30 ביוני 2018 32,769 אריתראים קיבלו מעמד פליט או מעמד זמני בשוויץ, ועוד 6580 בקשות נבדקות. אחוז הכרה: 58.3%, אחוז הגנה: 75.2%.

- **שוויץ פועלת על ידי בחינת כל מקרה לגופו** וניתוח סיפור המקלט האישי של כל מועמד; מדיניות כללית אינה יכולה להשפיע על יחידים ללא בחינה פרטנית.

- **משתמטים ועריקים אריתראים מוכרים בשוויץ כפליטים**, שכן הם חשופים לסיכון של ענישה בלתי אנושית אם יוחזרו לאריתריאה.

נציגות שוויץ חתמה את מכתבה במשפט: "שוויץ איננה מחזירה אזרחים אריתראים בכפייה."

2. השירות הצבאי באריתריאה לא שונה ולא קוצר - השירות הצבאי באריתריאה מתאפיין בגיוס חובה בכפייה לעיתים לכל החיים, הפרה מתמדת של זכויות אדם ועבדות, ומהווה עילת מקלט מרכזית לאזרחים האריתראים הנמלטים ממנו. עד כה, אין כל ראיות ממשיות כי יש ממש בהצהרות של גורמים במשטר האריתראי על קיצור תקופת הגיוס ל-18 חודשים; **הבטחות כאלו הובטחו כבר בעבר ולא התממשו:**

- **באפריל 2015** ימנה גבראב, יועץ הנשיא אפורקי, **הצהיר** שאריתריאה תגביל את משך השירות הצבאי ל-18 חודשים - חודש לאחר מכן, הופרכה הצהרתו על ידי **הודעה לתקשורת** של משרד החוץ האריתראי בה הובהר שאין כל כוונה להגביל את משך השירות הצבאי ל-18 חודשים.

- שר המידע, ימאנה גברמסקל, הציג טענות דומות **בפברואר 2016** בראיון עם **רויטרס**, ואמר שלא היה כל תכנון להגביל את השירות הצבאי.

- במקביל להכרזת השלום בין אריתריאה ואתיופיה **ביולי 2018**, נשמעות פעם נוספת הצהרות דומות. מיד לאחר שהנשיא איזיאס אפורקי הצהיר על ביקורו הקרב לאתיופיה, [דווח](#) שבכירים במחנה האימונים הצבאי סאוה הודיעו למגויסים טריים שהשירות הצבאי אכן יוגבל ל-18 חודשים. הצהרה רשמית בנושא לא פורסמה עד היום.

- ב- **25 באוגוסט 2018**, שר החוץ האריתראי, אוסמן סאלח מוחמד, נפגש עם השר הגרמני גרד מולר. הוא הדגיש נחרצות שממשלתו אינה הסיבה לבריחת האריתראים ממולדתם, לאחר מכן רמז שהמצב הפוליטי באריתריאה מתייצב וקרא למהגרים אריתראים לשוב חזרה לביתם. באותו הזמן ממש [הצהיר ימאנה גברמסקל בתקשורת](#) שנכון לרגע זה, אין סבירות ליישם את הצו שמגביל את משך תקופת השירות ל-18 חודשים. במקום, הוא העלה את נושא שקילת העלאת שכר המגויסים (הבטחה שגם היא חוזרת על עצמה כבר שנים, בכל פעם שעולה נושא קיצור הגיוס).

3. מצב זכויות האדם באריתריאה נותר חמור כשהיה - על אף הסכם השלום בין אריתריאה ואתיופיה, לא נצפה כל שיפור במצב הפרת זכויות האדם באריתריאה:

- ב-3 באוקטובר 2018 פרסם ארגון זכויות האדם הבינלאומי Human Rights Watch עדכון תחת הכותרת ["אריתריאה: הדיפלומטיה משתנה, אך מצב האסירים נותר כשהיה"](#). בעדכון מציינים חוקרי הארגון. ב-17 בספטמבר 2018, המשטר האריתראי כלא את שר האוצר לשעבר, אברהה קידנה ברהנה, לאחר שמתח ביקורת על הנשיא איזיאס אפורקי. אירוע חמור זה, מצטרף לשורת מעצרים של אלפי אסירים פוליטיים במהלך שלושת העשורים האחרונים. אסירים נעצרים ללא משפט, לפרקי זמן בלתי מוגדרים שנמשכים שנים, ללא הצדקה לכליאתם ותחת תנאים קשים ועינויים. בין הכלואים, נמצאים 11 בכירים ממשלתיים ועשרה עיתונאים לפחות, לאחר שערערו על אופן התנהלותו של הנשיא בשנת 2001; לא ידוע מה עלה בגורלם בשל היעדר שקיפות, היעדר גישה אליהם וחוסר יכולתם של הכלואים לתקשר עם העולם החיצון. כיום, אין פרלמנט באריתריאה, אין תקשורת חופשית, וחופש הביטוי וחופש הדת אינם קיימים.

- ב-3 באוקטובר 2018 דיווח אתר החדשות "Eritrea Hub" מאמר תחת הכותרת ["אריתריאה: שלושה שרים הודיעו על התפטרותם בעוד אלפי עובדים מקצועיים נמלטים מהמדינה"](#). בכתבה פורסם כי שלושה חברי קבינט ביקשו לפרוש מתפקידם לאחר שהנשיא אפורקי נטש את הישיבה לאחר שהוצגו בפניו "שאלות קשות". בה בעת, נצפתה בריחת בעלי תפקידים בסדר גודל נרחב מאריתריאה בשל פתיחת מעבר הגבול עם אתיופיה. מעצרים של אזרחים ממשיד גם הוא, והתקבלו מספר דיווחים על כך שקבוצת חברי הכנסייה האוונגלית עדיין נרדפים ונכלאים בשל אמונתם.

נוסף ונזכיר:

- בניגוד לטענות, אף מדינה, למעט סודאן, לא מגרשת בכפייה אריתראים לאריתריאה.
- ועדת חקירה מיוחדת של האו"ם קבעה חד משמעית שהשירות הלאומי באריתריאה משמעותו **עבודות בכפייה העולות לכדי עבדות**. הוועדה האשימה את המשטר האריתראי **בפשעים נגד האנושות**. אותה ועדת חקירה קבעה גם שהכלכלה האריתראית תלויה **בשעבוד אזרחיה בשירות צבאי או לאומי של עשרות שנים**.

לכן הסכם השלום המבורך בין אתיופיה לאריתריאה שנחתם לאחרונה, לא בהכרח יגרום למשטר האריתראי להפסיק לשעבד את אזרחיו.

- ברבעון הראשון של שנת 2018, 88% מהאריתראים במדינות האיחוד האירופי [קיבלו מעמד](#). מכל פליטי העולם, רק פליטי סוריה זכו לאחוזי הכרה גבוהים יותר מפליטי אריתריאה.
- [בישראל חיים 26,081 מבקשי מקלט אריתראים](#). על פי [דו"ח מבקר המדינה](#), רק 8 קיבלו מעמד פליט ואלפי בקשות מקלט נדחו. בית הדין לעררים - הטריבונל לענייני הגירה במשרד המשפטים - דחה את עמדת רשות האוכלוסין וההגירה, לפיה אדם שנמלט משירות בצבא אריתריאה אינו פליט. הרשות הגישה ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים, ובינתיים - מסרבת להכיר באחרים כפליטים וממשיכה לדחות בקשות מקלט.
- [בישראל אין הגנה משלימה](#) למבקשי מקלט: אין אשרת עבודה, אין שירותי רווחה, אין ביטוח בריאות ציבורי ועל מבקשי המקלט מוטלים מסים כבדים, היטלים ופיקדונות. [אפילו הגנה מפני גירוש ישראל מתקשה להעניק](#) למבקשי המקלט, ומנסה למצוא מדינות שלישיות באפריקה שייאותו תמורת תשלום לקבל אותם בכפייה. [העיקרון היחיד שישראל עדיין מכבדת הוא עקרון אי-החזרה למדינת המוצא](#).
- נציבות הפליטים של האו"ם אשררה לאחרונה את [קביעתה המפורשת](#) כי נוכח הפרות זכויות האדם הנמשכות באריתריאה, רוב רובם של האריתראים בישראל אינם יכולים לשוב בבטחה לארצם.

אין אף מדינה דמוקרטית שמגרשת לאריתריאה

יש לתת לגורמים המקצועיים והבינלאומיים זמן לעקוב אחר השינויים הפוליטיים ולפעול באחריות